

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Башук В.В.

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНИМИ ПРОДУКТАМИ

Визначення міжнародних підходів щодо оцінки ризику використання генетично модифікованої продукції має особливе значення для міжнародної торгівлі. Встановлення бар'єрів у міжнародній торгівлі продуктами харчування з вмістом генетично модифікованих організмів (ГМО) може бути перешкодами, що йдуть в розріз з принципами та цілями вільної торгівлі, закріпленими Світовою організацією торгівлі (СОТ).

У рамках міжнародної торгівлі ГМ – продукцією розглядаються наступні режими доступу на ринки держав: «політика нульової толерантності», «політика мінімальної присутності», «політика випадкової присутності» [1].

«Політика нульової толерантності» – в загальному змісті означає, що в імпорті продовольчих товарів або кормів не повинні бути присутні сліди ГМО, стосовно яких не було отримано відповідного дозволу на ввезення.

«Політика мінімальної присутності» – в загальній суті означає мінімальні межі вмісту визначеної лінії ГМО в продукції, яка, в свою чергу, повинна пройти процедуру погодження хоча б в одній країні світу на основі проведення наукової оцінки біологічної безпеки, реалізованої відповідно до відповідних положень «Кодексу аліментаріус».

«Політика випадкової присутності» означає присутність визначеної лінії ГМО у продукції, яка не пройшла відповідні дослідження в жодній країні світу з вимогами до оцінки харчової безпеки згідно з положеннями «Кодексу аліментаріус» [2].

Принцип «існуючої еквівалентності» широко використовується як національними, так і міжнародними організаціями – Агентством харчового контролю Канади, Міністерством охорони здоров'я та добробуту населення Японії, Управлінням по санітарному нагляду за якістю харчових продуктів та медикаментів США, а також Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН та Організацією економічного співробітництва та розвитку.

За даним принципом країни розробляють законодавство виходячи з науково підтвердженої інформації щодо шкідливих наслідків. При цьому об'єктом регулювання є продукт, а не процес його виробництва (при маркуванні спосіб виробництва не вказується). До прикладу, у США існують єдині принципи регулювання усіх ринків продовольчих товарів, як традиційних, так і генетично модифікованих, та відсутні будь які стандарти та

нормативно-правові акти, що регулюють лише ринок ГМО. Діє також принцип нотифікації: виробник сам інформує контролюючі органи про здійснені модифікації, а маркування необхідне лише у тому випадку, коли продукт містить потенційний алерген або коли змінюється традиційний вміст хімічного та фізіологічного складу.

Внаслідок відсутності точних наукових даних про шкідливі наслідки ГМО, на противагу принципу «існуючої еквівалентності» сформувалась концепція заходів обережності, яка отримала назву «принцип прийняття заходів обережності», або «принцип обережності».

В науці існує і така точка зору, що продукти, які містять ГМ – інгредієнти не більш небезпечні, аніж звичайні продукти. ГМ – рослинам притаманні одна-дві нові корисні властивості, які не підвищують їх життєздатність в умовах дикої природи. Відсутні експериментальні докази шкідливих наслідків від вживання ГМО у їжу, більш того, немає навіть науково-обґрунтованої гіпотези про можливість таких наслідків [3].

Відповідно до угод СОТ, правомірними заходами будуть тільки ті (перш за все мова йде про санітарні та фітосанітарні заходи), які відповідають певним міжнародним нормам, керівним принципам або рекомендаціям, вважаються необхідними для захисту життя чи здоров'я людей, тварин і рослин і тим самим розцінюються як відповідні Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів Генеральної угоди з тарифів і торгівлі від 1994 року.

Однак, основоположними для розгляду питання регулювання торгівлі ГМ – продуктами є Загальні зобов'язання, передбачені ГАТТ – 1994. Жодне з положень ГАТТ – 1994 не зобов'язує державу-члена СОТ вирощувати ГМ – культури на своїй території, а правила СОТ застосовуються виключно щодо торгівлі товарами між країнами. Більшість торговельних правил за своєю природою є обмежувальними, які застосовуються країнами – імпортерами. Таким чином, основні правила ГАТТ – 1994 застосовуються і до імпорту продукції з ГМО. Торговельні правила, узгоджені в ході Уругвайського раунду переговорів (1986 – 1994 рр.) не містили окремих положень для такої продукції. Серед прийнятих домовленостей були: Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів (Угода про СФС), яка визначає умови, за яких країни можуть обмежувати імпорт; Угода про технічні бар'єри в торгівлі (Угода про ТБТ) стосується технічних регламентів та стандартів, включаючи маркування товарів та оцінку відповідності встановленим критеріям; Угода про торговельні аспекти інтелектуальної власності застосовується, зокрема, у разі патентування відповідного ГМ – продукту. Відповідно до норм Угоди про СФС, будь які заходи держави-члена СОТ щодо імпорту, зокрема продукції з ГМО, повинні базуватись на наукових принципах та не залишатись в силі без достатнього наукового обґрунтування. Як тільки ГМ – продукт імпортований в певну країну, його розповсюдження регулюється національним законодавством [4, с. 31-32].

Сьогодні виробництво, обіг і використання ГМО регламентують такі міжнародні нормативно-правові акти: Конвенція про біологічне різноманіття Ріо-де-Жанейро, 5 червня 1992 р., Картахенський протокол про біобезпеку до

Конвенції про біологічне різноманіття Монреаль (Канада), 29 січня 2000 р., Кодекс Аліментаріус (Codex Alimentarius) 1999 р, Конвенція «Про доступ до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища» м. Оргус (Данія), червень 1998 р.

Влада багатьох країн світу цілеспрямовано підтримує розвиток сучасних біотехнологій як важливого чинника зростання економіки, збільшення добробуту населення та підвищення конкурентоспроможності власного (національного) виробництва [5, с. 26].

У різних країнах ставлення до ГМ – продукції різне, проте можна виокремити принаймні дві відмінні позиції щодо використання цієї продукції: перша, так звана американська, ґрунтується на активній підтримці та широкому використанні й експортуванні трансгенних культур; друга – європейська – більш критична [6].

Список використаних джерел:

1. Голубков М. А. Актуальное состояние мировой торговли продовольственной продукцией, произведенной на основе использования современных биотехнологий / М. А. Голубков // Российский внешнеэкономический вестник. – 2015. – № 12. – С. 76-92.
2. Ярошевська Ю. Вибір України стосовно політики у сфері генетично модифікованих організмів: модель ЄС чи США? / Ю. Ярошевська. – Київ: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2009. – 66 с.
3. Орлова Е. Б. Генномодифицированные организмы как пример фиаско рынка / Е. Б. Орлова // Научный журнал КубГАУ. – 2013. – № 91 (07). – С. 1-12.
4. Волков О. Державне регулювання обігу ГМО в Україні: поточний стан та концепція реформування / Волков О. – Київ: USAID Агроінвест. – 2014. – 37 с.
5. Генетически модифицированные организмы и проблемы биобезопасности: учеб.-метод. пособие / С. Е. Дромашко и др. – Минск: Ин-т подгот. науч. кадров Нац. акад. Наук Беларуси, 2011. – 70 с.
6. Лозинська Т. М. Концепція тривимірної товарної типології в державному управлінні розвитком продовольчого ринку / Т. М. Лозинська // Актуальні проблеми державного управління. – 2009. – №2. – С. 117-125.

Бородько М.С.

студент,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИКА ІТ-ПОСЛУГ

На протязі останніх двох століть спостерігаються докорінні зміни функціонування світового господарства. Це пояснюється впливом ряду факторів (науково-технічний розвиток, поява масового виробництва та ін.), що призвели до посилення складності структури зовнішнього середовища, ускорення темпів змінного параметрів та чинників, котрі в сукупності